

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน
ขององค์การบริหารส่วนตำบลขอเลาะ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

องค์การบริหารส่วนตำบลขอเลาะ
อำเภอน้ำ จังหวัดนราธิวาส

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน พ.ศ.๒๕๖๙

ความเสี่ยงการทุจริต

หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบน

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสม จะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กรถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริตหรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบ หรือ แนวทางในบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้นำส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นในลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยง เป็นการสอบสวน เป็นลักษณะ Post-Decision

องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรง กดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือโอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุม กำกับควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และ Rationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำ ตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud

ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

แบ่งประเภทความเสี่ยงการทุจริต ออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

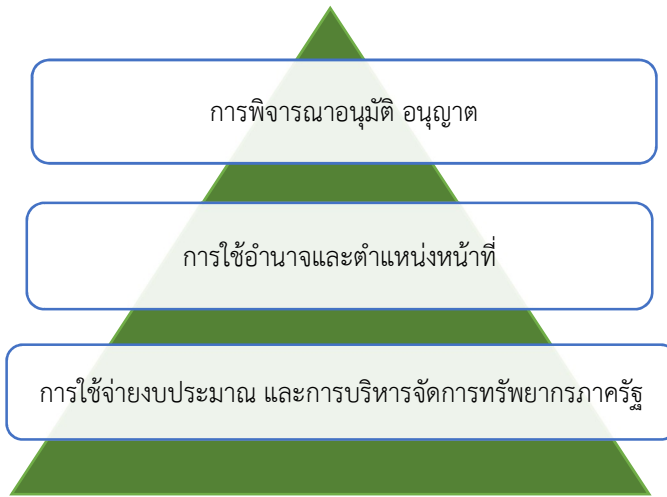
๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ภารกิจให้บริการประชาชนอนุมัติ หรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวก การพิจารณาอนุญาตของทางราชการ

พ.ศ. ๒๕๕๘

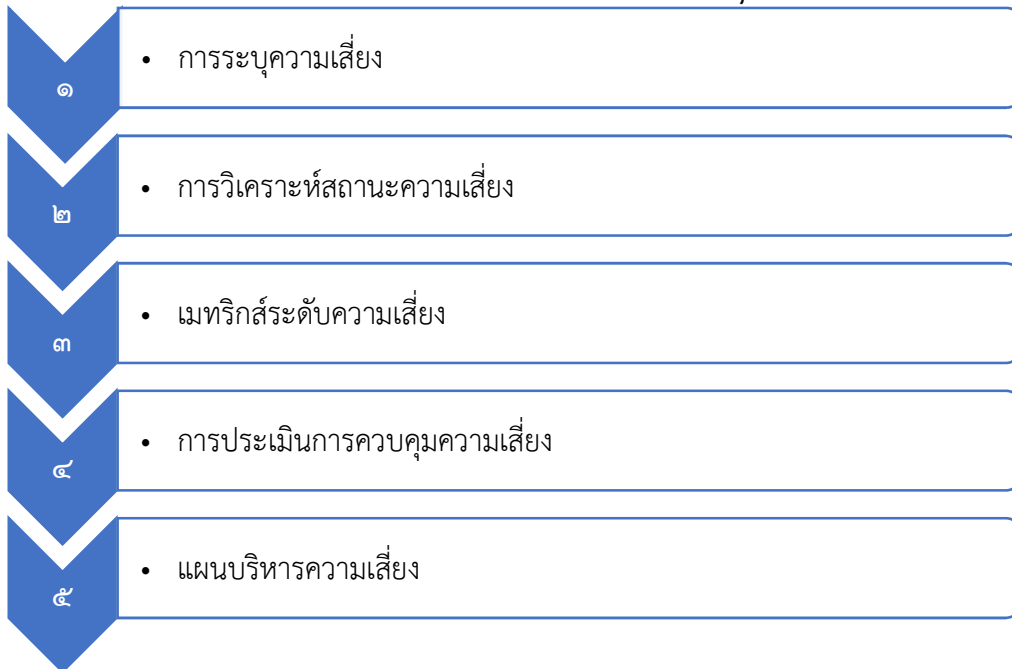
๒. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

๓. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากร

ภาครัฐ

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๑. การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

ขั้นตอนที่ ๑ นำข้อมูลที่ได้จากขั้นเตรียมการในส่วนรายละเอียดขั้นตอน แนวทางหรือเกณฑ์การปฏิบัติงานของกระบวนการที่จะทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งในขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น ย่อมประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อยในการระบุความเสี่ยงตามขั้นตอนที่ ๑ ให้ทำการระบุความเสี่ยง อธิบายรายละเอียด รูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยงการทุจริตเท่านั้น และในการประเมินต่อคำนึงถึงความเสี่ยงในภาพรวมของการดำเนินงานเรื่องที่จะทำการประเมินด้วย เนื่องจากในกระบวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนอาจไม่พบความเสี่ยงหรือความเสี่ยงต่ำ แต่อาจพบว่ามีความเสี่ยงในเรื่องนั้น ๑ ในการดำเนินงานที่ไม่ได้อยู่ในขั้นตอนก็เป็นได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าหน่วยงานจะมี (Triangle) มาตรการป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยงการทุจริตนั้นอยู่แล้ว นำข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวลงในประเภทของความเสี่ยงซึ่งเป็น Known Factor หรือ Unknown Factor

Known Factor	ความเสี่ยงทั้ง ปัญหา/พฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่า มีโอกาสสูงที่จะเกิดขึ้น หรือมี ประวัติ มีตำนานอยู่แล้ว
Unknown Factor	ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต ปัญหา/พฤติกรรมความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น (คิดล่วงหน้า ตีตนไปก่อน ใช้ เสมอ)

๒. เกณฑ์ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) เชิงคุณภาพ

ระดับ	โอกาสที่เกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	มีโอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๒๕ ครั้ง
๔	สูง	มีโอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๒๐ ครั้ง
๓	ปานกลาง	มีโอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๑๕ ครั้ง
๒	น้อย	มีโอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๑๐ ครั้ง
๑	น้อยมาก	มีโอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๕ ครั้ง

๓. เกณฑ์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

ระดับ	โอกาสที่เกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน ประชาชนไม่ได้รับความสะดวก เป็นภัยด้านความมั่นคง อาชญากรรม และความรุนแรงอื่น ๆ
๔	สูง	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน และประชาชนไม่ได้รับความสะดวก
๓	ปานกลาง	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน
๒	น้อย	
๑	น้อยมาก	

ระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk) แสดงถึงระดับความสำคัญในการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาจากผลคูณของระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) กับระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ของความเสี่ยงแต่ละสาเหตุ (โอกาส × ผลกระทบ) กำหนดเกณฑ์ไว้ ๔ ระดับ ดังนี้

๔. ระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

ลำดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
๑	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	๑๕ - ๒๕ คะแนน
๒	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk : H)	๙ - ๑๔ คะแนน
๓	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk : M)	๔ - ๘ คะแนน
๔	ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk : L)	๑ - ๓ คะแนน

ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงจะต้องมีการกำหนดแผนภูมิความเสี่ยง (Risk Profile) ที่ได้จาก การพิจารณาจัดระดับความสำคัญของความเสี่ยงจากโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบ ที่เกิดขึ้น (Impact) และขอบเขตของระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้(Risk Appetite Boundary) โดยที่ จัดแบ่งเป็น ๔ ระดับ สามารถแสดงเป็น Risk Profile แบ่งพื้นที่เป็น ๔ ส่วน (๔ Quadrant) ใช้เกณฑ์ในการ จัดแบ่ง ดังนี้

ระดับความเสี่ยง	คะแนนระดับความเสี่ยง	มาตรการกำหนด	การแสดงสี สัญลักษณ์
เสี่ยงสูงมาก (Extreme)	๑๕ - ๒๕ คะแนน	มีมาตรการลดและประเมนซ้ำหรือ ถ้ายโอนความเสี่ยง	สีแดง
เสี่ยงสูง (High)	๙ - ๑๔ คะแนน	มีมาตรการลดความเสี่ยง	สีส้ม
ปานกลาง (Medium)	๔ - ๘ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยงแต่มีมาตรการควบคุมความเสี่ยง	สีเหลือง
ต่ำ (Low)	๑ - ๓ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง	สีเขียว

๕. ตารางระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

แผนภูมิความเสี่ยง (Risk Map)					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕
๔	๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐
๓	๓	๖	๙	๑๒	๑๕
๒	๒	๔	๖	๘	๑๐
๑	๑	๒	๓	๔	๕

สีเขียว = ไม่มีความเสี่ยง/ความเสี่ยงต่ำ (ไม่จำเป็นต้องจัดทำมาตรการฯ) ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยไม่ต้องมีการจัดทำแผนเพื่อลดความเสี่ยง

สีเหลือง = ความเสี่ยงระดับปานกลาง ความเสี่ยง ยังอยู่ในระดับที่ยอมรับได้แต่ต้องมีการทบทวน ความเพียงพอของมาตรการควบคุมที่มีอยู่

สีส้ม = ความเสี่ยงระดับสูง ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเสี่ยงสถานะสี

สีแดง = ความเสี่ยงระดับสูงมาก ความเสี่ยงอยู่ใน ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ต้องมีแผน/มาตรการ เพื่อลดความเสี่ยงทันที

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

แบบ Checklists ความเสี่ยงการทุจริตสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลขอเลาะ

องค์การบริหารส่วนตำบลขอเลาะมีความเสี่ยงการทุจริตแบบนี้หรือไม่

ลำดับที่	รูปแบบความเสี่ยงการทุจริต	สีเขียว	สีเหลือง	สีส้ม	สีแดง
๑	ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวกับการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘				
๑.๑	การใช้ตำแหน่งหน้าที่ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกให้บุคคลหรือผู้รับบริการ				
๑.๒	การรับสินบนของขวัญหรือของกำนัลที่มีค่าซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่				
๒	ความเสี่ยงการทุจริตในการใช้อำนาจตามกฎหมายและตำแหน่งหน้าที่				
๒.๑	เจ้าหน้าที่ ใช้ตำแหน่งหน้าที่ 'ราชการเพื่อช่วยเหลืออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้รับบริการหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใด โดยเรียกรับสินบน เป็นการทดแทน				
๓	ความเสี่ยงการทุจริตเกี่ยวกับการใช้จ่ายงบประมาณและการจัดซื้อจัดจ้าง				
๓.๑	ความไม่คุ้มค่า ไม่โปร่งใส ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ในบริหารจัดการการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการจัดซื้อจัดจ้าง โดยเอื้อประโยชน์ให้ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่งเป็นการเฉพาะ				
๓.๒	เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการ รับของขวัญจากบุคคลอื่นเพื่อช่วยให้บุคคลนั้นได้ประโยชน์จากองค์กร				
๓.๓	ผู้ควบคุมงานของหน่วยงานไม่ควบคุมงานให้เป็นไปตามแบบ เนื่องจากสนิทสนมและเอื้อให้ผู้ประกอบการที่รู้จักดำเนินโครงการ ไม่เป็นไปตามแบบที่กำหนด อันเป็นการช่วยให้ผู้อื่นและตนได้รับประโยชน์				

ความหมายสถานะความเสี่ยงการทุจริต

- สถานะสีเขียว ความเสี่ยงระดับต่ำ
- สถานะสีเหลือง ความเสี่ยงระดับปานกลาง
- สถานะสีส้ม ความเสี่ยงระดับสูง
- สถานะสีแดง ความเสี่ยงระดับสูงมาก

มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง
แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙
ขององค์การบริหารส่วนตำบลขมิ้น อําเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

ลำดับ ที่	โครงการ/ กิจกรรม	ประเด็น/ ขั้นตอน/ กระบวนการ ดำเนินงาน	เหตุการณ์ ความ เสี่ยง ที่ อาจเกิดขึ้น	การควบคุม/ ระเบียบ ที่ เกี่ยวข้อง	ประเมินระดับของความเสี่ยง							มาตรการป้องกัน เพื่อไม่ให้ เกิดการทุจริต	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ
					ไม่	ต่ำ	กลาง	สูง	มาก	สูง			
๑	ความเสี่ยง การ ทุจริต ที่เกี่ยวกับ การอนุมัติ อนุญาต ตาม พระราชบัญญัติ การอํานวย ความสะดวก ใน การพิจารณา อนุญาตของ ราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘	การรับ ของขวัญ หรือ ผลประโยชน์ หรือการรับ สินบน	๑.การใช้ ตำแหน่งหน้าที่ ช่วยเหลือ อํานวย ความ สะดวก ให้ บุคคลหรือ ผู้รับบริการ ๒.การรับสินบน ของขวัญ หรือ ของกำนัล ที่มี ค่า ซึ่งส่งผล ต่อ การปฏิบัติ หน้าที่	- พ.ร.บ.วิธีปฏิบัติ ราชการทาง ปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ - พ.ร.บ.การ อํานวยความ สะดวก ในการพิจารณา อนุญาตของทาง ราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘			☒					๑. จัดทำเอกสารที่ระบุ รายละเอียดข้อปฏิบัติต่าง ๆ ใน การปฏิบัติงานที่จะเป็นการ ป้องกันการไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง กับการทุจริตในเรื่องต่าง ๆ ๒. จัดทำแนวทางการป้องกัน การ รับสินบนให้ผู้ปฏิบัติงาน ใน องค์กรทุกระดับถือปฏิบัติ ๓. กำหนดนโยบาย มาตรการ หรือแนวทางการปฏิบัติที่ดี เพื่อ สร้างค่านิยมการป้องกัน การ ทุจริต	สำนักปลัด

ลำดับ ที่	โครงการ/ กิจกรรม	ประเด็น/ ขั้นตอน/ กระบวนการ ดำเนินงาน	เหตุการณ์ ความ เสี่ยง ที่ อาจเกิดขึ้น	การควบคุม/ ระเบียบ ที่ เกี่ยวข้อง	ประเมินระดับของความเสียง							มาตรการป้องกัน เพื่อไม่ให้ เกิดการทุจริต	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ
					ไม่มี	ต่ำมาก	ต่ำ	กลาง	สูง	สูง มาก	สูง ยิ่ง		
๒	ความเสี่ยงการ ทุจริตเกี่ยวกับ การใช้อำนาจ ตาม กฎหมาย และ ตำแหน่ง หน้าที่	การให้บริการ ประชาชน อย่าง เสมอ ภาค เท่า เทียมกัน ไม่ เลือกปฏิบัติ	- เลือก รับ เรื่อง หรือ ให้ บริการ เฉพาะรายที่ ตนเองหรือพวก พ้องได้ ประโยชน์ ตำแหน่งหน้าที่ ราชการเพื่อ ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก แก่ ผู้รับบริการ หรือบุคคลหนึ่ง บุคคลใด โดย เรียกรับสินบน เป็นการทดแทน	- พ.ร.บ.วิธีปฏิบัติ ราชการ ทาง ปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ - พระราช กฤษฎีกา ว่าด้วย หลักเกณฑ์และ วิธีการ บริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖			☒					ยึดมั่นในหลักนิติธรรมและ จริยธรรม · ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบ และหลักเกณฑ์อย่าง เคร่งครัด · ยึดประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า ประโยชน์ส่วนตน กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ที่ชัดเจน · จัดทำคู่มือ/แนวทางการ ปฏิบัติงาน และเผยแพร่ให้ ผู้เกี่ยวข้องทราบ · ปฏิบัติตามขั้นตอนอย่าง เคร่งครัด ไม่เลือกปฏิบัติ	

ลำดับ ที่	โครงการ/ กิจกรรม	ประเด็น/ ขั้นตอน/ กระบวนการ ดำเนินงาน	เหตุการณ์ ความ เสี่ยง ที่ อาจเกิดขึ้น	การควบคุม/ ระเบียบ ที่ เกี่ยวข้อง	ประเมินระดับของความเสี่ง							มาตรการป้องกัน เพื่อไม่ให้ เกิดการทุจริต	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	
					ไม่มี	ต่ำมาก	ต่ำ	กลาง	สูง	ปาน กลาง	สูง			
๓	ความเสี่ยง การ ทุจริต เกี่ยวกับการใช้ จ่าย งบประมาณ และการจัดซื้อ จัด จ้าง	จัดซื้อจัดจ้าง ที่ไม่คุ้มค่า/ ไม่ เป็นไป ตาม มาตรฐาน	๑. จัดทำ งบประมาณไม่ สอดคล้อง กับความจำเป็น จริง หรือ บิดเบือน ข้อมูลเพื่อขอรับ งบประมาณ เกินความ จำเป็น ๒. เบิกจ่ายเงิน เกินจริง เอกสาร หลักฐานไม่ ถูกต้อง ปลอมแปลง เอกสาร เพื่อเบิกจ่ายเงิน	- พระราชบัญญัติ การจัดซื้อ จัดจ้าง และการบริหารพัสดุ ภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ระเบียบ กระทรวงการคลัง ว่า ด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง และ การบริหารพัสดุ ภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐			☒						- จัดทำแผนการใช้จ่าย งบประมาณและแผนการจัดซื้อ จัดจ้าง ประจำปี อย่างสอดคล้องกับภารกิจ ความจำเป็น และเป็นไปตาม ระเบียบ - เปิดเผยแพร่แผนการใช้จ่าย งบประมาณ/แผนการจัดซื้อจัด จ้างให้สาธารณชนทราบ - มีการตรวจสอบภายในอย่าง สม่ำเสมอ - ติดตามการดำเนินงานและ การเบิกจ่ายให้เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ - จัดทำคู่มือการตรวจรับ งาน จ้าง - ส่งเสริมคุณธรรมให้พนักงาน และผู้บริหารมีคุณธรรมและ ความโปร่งใส	กองคลัง